

A lóállomány járványügyi helyzete Ukrajnában

Romanovics Zinovij, Kárpátalja megye főállatorvos helyettese

Ukrajna lóállománya 737 ezer db. Az állományt igavonásra és sport-, illetve hippoterápiás és szabadidő célra hasznosítják. A nemesítéshez használt lovakat 17 tenyésztelepen tartják.

A legelterjedtebb fajták:

sportló fajták: a telivér - és az ukrán ugróló, orosz ügető, orlovi ügető

igavonó lovak: orosz igásló, torijszaka, novoolekszndrivszka

vegyes hasznosítású fajták: trakenen, hucul

A *torijszaka* fajta nehéz igásló, Észtországból tenyésztették ki különféle, főleg északi igáslófajták keresztezésével.

A *novoolekszándrivszka* tájjellegű nehéz igásló.

A *trakenen* fajtát elsősorban hátaslóként használják, a telivér türkmén hátasló, az arab telivér hátas ló és a helybéli lóállomány keresztezésével. Kitűnő sportló, ugyanakkor nagyon jó hámos ló is.

A *hucul* fajta a Kárpátokban kialakult hegyi ló, a legrégebb, tradicionális fajta a Kárpátokban. Edzett, igénytelen, hosszú élettartamú, termékeny lófajta.

Megjelenésében, eredetében és életmódjában is minden más fajtától különbözik.

Eredendően hegyi málhásállat volt, de fogatban is saját súlyának többszörösét képes egész nap vontatni rossz terepviszonyok között. Tudatos tenyésztését és törzskönyvezését az 1800-as évek végétől számítják, az első törzskönyvet a hucul lovakra az Osztrák - Magyar Monarchia adta ki. Őshazájából az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően szétszóródott az utódállamokban. Sajnos, a hucul lovakat 1949-ig Ukrajnában nem törzskönyvezték. A hucultenyésztők erőfeszítéseinek köszönhetően a hucul lovak száma Kárpátalján ma már növekszik. A Szolyvai járási Galambosfalva (Golubine) faluban megalakították a fajtaegyesületet („Plemkonecetr”), mely tudományosan foglalkozik a fajta fejlesztésével, szaporításával. Ezen a tenyésztelepen ma 80 telivér hucul ló található. Ma a hucul ideális hobby - és szabadidő-ló, alkalmas a hippoterápiára, a hegyi turizmusra.

A lótenyésztést az "Ukrajnai Lótenyésztés Vállalat" és az "Ukrkinyprom Egyesület" irányítják. A tenyésztési célok meghatározását, a lótenyésztés körülményeinek vizsgálatát és a lovak kipróbálását a ménesekben és a lótenyésztőknél a "Konjarstvo Ukraini" /Ukrán Lótenyésztő Szövetsége/ végzi.

A lótenyésztéssel kapcsolatos eszközökről, lószerszámokról az "Ukrkinyprom Egyesület" gondoskodik, népszerűsítve az új, lótenyésztéssel -, lóhasználatával kapcsolatos eszközöket.

Ukrajnában a lóállomány a bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegségektől mentes. Az utóbbi 5 évben szörványosan veszettség, tetanusz, leptospitózis, tripanosomosis és fertőző anaemia esetek fordultak elő.

Babeziosis, vírusarteritis, nyugat-nílusi láz, afrikai lópestis, piroplasmózis, herpeszvírusok, rhodococcosis, fertőző kevésvérűség az utóbbi 5 évben Ukrajnában nem fordult elő.

Széketvizsgálatokkal kimutattak oxyuriózis fertőzést, paraskaridózist, strongylidózist, dicrocoeliózist.

Az állami programok értelmében kötelező vizsgálatokat kell végezni évente;

- malleusra,
- tuberkulózisra azokban a régiókban ahol kimutatják a szarvasmarhánál,
- az állami gazdaságokban és országon belül új állományba helyezéskor fertőző kevésvérűségre és tripanosomózisra.

Minden lovat kötelező vakcinázni lépfene ellen, versenyekre és kiállításokra szállítás esetén influenza ellen is.

A lóimportot az Állami Állatorvosi Hivatal által kiadott, 2004. június 14-i 71. sz. utasítás szabályozza.

Importálni csak olyan egészséges lovakat engedélyeznek, amelyek a származási országban születtek és nevelkedtek, és a nőivarú tenyészállatok nem több, mint 3 hónapos vemhesek.

A lovak fertőző agy - és gerincvelőgyulladás -, lóinfluenza-, lovak afrikai pestise - és leptospirózis ellen nem lehetnek oltva, és olyan régióból kell származzanak, amelyek mentesek az alábbi betegségektől:

- az utóbbi két évben tripanosoma equiperdum, vezikuláris stomatitisztől, afrikai pestistől, malleustól, venezuelai agyhártyagyulladástól
- az utóbbi 12 hónapban az ország területe lóinfluenzától
- az utóbbi 12 hónapban a régióban fertőző arteritistől, piroplazmózistól (babezia Kabani), nuttalliózistól (babesia Equi)
- az utóbbi 3 hónapban a származási gazdaság a nyugati és venezuelai agy - és gerincvelőgyulladástól, rhinopneumoniától, fertőző anemiától, rühösségtől és himlőtől
- az utóbbi 12 hónapban a gazdaság régiója veszettségtől.

Igazolni kell, hogy az Ukrajnába szállítandó lovaknál nem jelentkeztek a fertőző arteritisz jelei az utóbbi 28 napban a szállítást megelőzően, az elvégzett diagnosztikai vizsgálatok 14 napos kétszeri vizsgálattal negatív eredményt adtak.

Az Ukrajnába szállítandó lovakat 30 napig az exportáló ország területén, az ukrain állami állatorvos ellenőrzése alatt karanténolni kell. A karantén ideje alatt naponta, minden karanténzott egyednél mérni kell a testhőmérsékletet. Az exportáló ország állami laboratóriumában, az ott akreditált módszerekkel diagnosztikai vizsgálatokat kell végezni malleusra, trypanosoma equiperdumra, piroplazmidózisra (babesia Kabani), nuttalliózisra (babesia equi), rhinopneumonitiszre, az agy - és gerincvelőgyulladásra, fertőző kevésvérűségre, fertőző arteritiszre, leptospirózisra.

Diagnosztikai vizsgálatot *trypanosoma equiperdumra* és *malleusra* 15 nappal szállítás előtt kell végezzenek, fertőző kevésvérűségre 30 nappal, fertőző arteritiszre kétszer 28 nappal a szállítást megelőzően 14 naponként. Az állatokat influenza ellen, inaktivált vakcinával be kell oltani. Nem később, mint 20 nappal az Ukrajnába való szállítás előtt vakcinázni kell lépfene ellen (ha nem voltak oltva a szállítás előtti utolsó 6 hónapban). El kell végezni a féregtelenítést és a külső paraziták elleni kezelést.